

"בטריפ השני היה רגע שיכולתי לבחור אם למות או לא. פחדתי, אז בחרתי לא למות"

בפעם הראשונה שרנה ורביץ שתתה איוואסקה, היא נותרה מבוהלת. אלא שהסקרנות הובילה אותה הלאה, וכעת היא מפרסמת ספר שמוקדש למסע הפסיכדלי שעברה. ורביץ משוכנעת: זה השלב הבא של האנושות

שני ליטמן | צילום: דניאל צ'צ'יק

הפעם הראשונה שרנה ורביץ שתתה איוואסקה היתה לפני 13 שנה. היא מכ"דילה בין חוויות הסמים שהיו לה קודם לכן – פטריות הזיה או אקסטזי, בעיקר בנסיבות חברתיות או במסיבות – לכין הכניסה למה שב"ענינה נתפס כההליך טיפולי. ורביץ מספרת שלא בדיוק ידעה לקראת מה היא הולכת. היא הכירה את ספרו של העיתונאי האמריקאי דניאל פינצ'בק, "לפתוח את הראש – מסע פסיכדלי בנבכי התודעה", שכתב על חוויותיו מטקסי איוואסקה וחומרים משני תודעה אחרים, וגם חקר את ההיסטוריה של הנושא. "זכרתי שהוא כתב שטקסי האיוואסקה קידמו אותו להבנת העולם בצורה המשמעותית ביותר, אבל הייתי סקפטית. לא באמת האמנתי. לא באתי עם כוונה, אבל כל האנשים האחרים שהשתתפו בטקס היו מאוד מכוונים".

טקסי האיוואסקה נמשכים בדרך כלל לילה שלם, ומלווים בשירה ונגינה. את הסם עצמו צור"כים באמצעות שתיית תה בכמה סבכים. הטעם מגעיל במיוחד, ורוב האנשים מקיאים. "החברה שבאתי איתה הלכה בכלל לישון, זה לא השפיע עליה. על כל אחד זה משפיע אחרת. אני הרגשתי שהתפיסה הרגילה של הגשמיות תאום מתפרקת לי. ראיתי אולם קבלה בצבע אדום מטאלי, ועל כל הצמחים מסביב ראיתי פרצופים מלגלגים. הכל נהיה מאוד חי, המקום, האוויר, הטמפרטורה. יכר לתי ממש לחוש את התגובה של כל דבר מסביב, את השדר של כל דבר. כשלא מצפים לתחושה

הזאת; זה יכול להיות מאוד מזעזע ומעורר ספק. את מיד חושבת שזה תעתוע. באותה מידה יכולת לראות פילים ורודים מרחפים באוויר. אני חושבת שהרבה אנשים נשארים בשלב הזה, ולא ממשיכים הלאה. פוטרים את זה כתעתוע, כטריפ, כמשהו הווייט, וממשיכים הלאה בחיים הרגילים". ורביץ נותרה די מבוהלת אחרי חוויות האיוואסקה הראשונה, וחשבה שלא תתנסה בזה שוב. היא המשיכה בחיים הרגילים, עבדה כעורכת בהוצאת ידיעות ספרים, השתתפה בתוכניות טלוויזיה, למדה פילוסופיה באוניברסיטה והתעמקה בהגותו של שפינוזה. "הכל היה מתוך עמדה מאוד רציונלית, חומרנית, גשמית", היא אומרת. "הייתי מאוד שקועה במציאות היומיומית".

אבל הסקרנות הובילה אותה, חמש שנים אחרי הפעם הראשונה, לטקס איוואסקה נוסף, ואו היא כבר באה מוכנה. כעת היא טוענת בלהט, זו לא רק רוח הזמן, אלא גם הרוח שתרשה בעשור הקרוב. היכוננו היכוננו, המהפכה התודעתית נפתח. על המ"טעות הפסיכדליים שעברה מבוסס ספרו החדש של ורביץ. כותרת הספר "איך כדאי לחיות – סיפור מסע הרפתקני במרחבי התודעה", מתכתבת עם הס"פר הראשון שלה, "כמה טוב לחיות", שיצא לפני עשר שנים. היא מרמזת על הפרויקט שמעסיק את הכותבת – תהיות פילוסופיות על מהות הקיום. ואכן, ורביץ מבקשת להתייחס בכובד ראש לחוויות הסמים שלה וללמוד מהן משהו. "תמיד אומרים בהקשר של חומרים פסיכדליים, שיש משמעות לכוונה שאיתה יוצאים לדרך. אם ההתכוונות היא

פשוט ליהנות ולרקוד ולראות צורות, או זה מה שקורה. אבל אם ההתכוונות היא טיפולית, אם רוצים להיכנס לתוך התודעה ולבדוק אותה, אז קורה משהו אחר. לפעמים זה יכול גם להפתיע". הספר החדש מורכב מארבעה סיפורים על ארבע דמויות – נורה, נינה, אלה וסופי. בין הסיפורים האלה שוררים מה שורביץ מכנה "דוחות", בגוף ראשון, תחת הכותרות "קיום", "אהבה", "אמת", "אמונה" ו"חירות", והם מכילים אנקדוטות פרטיות ומחשבות על פילוסופיה. גם הסיפורים שמסופרים לכאורה דרך עיניהן של דמויות אחרות, מודה ורביץ, הם בעצם "אויאטריס", כלומר התגלמויות שלה עצמה. הדמויות עוברות חוויות תודעה כאלה ואחרות – חלקן בהשפעת סמים, חלקן בהשפעת

רנה ורביץ. "פתאום נעלם לי כל הרבע הימני התחתון של הפרצוף"

במחננו ללא שימוש בעורים. הכוונה של ורביץ היא לקחת את כל העסק הזה כמה צעדים קדימה – היא מבקשת לחקור בעיון ובדקדוק את המסע עצמו, ומשוכנעת שטמונה בו אפשרות לחיים אחרים, פתורים וטובים יותר.

את חוויית הפעם השנייה שבה נטלה אייואסקה מתארת ורביץ בספר דרך עיניה של נורה. "העץ שהיתמר מעליה הושיט לעברה ענף עמוס פריחה. נורה הביטה בהשתאות מסוחררת כטבע המרהיב סביבה, והבינה שאמנם זה נשמע מגוחך אבל זה מה שהוא מציע: להפרות אותה בורעו. היא הסכימה. היא ממש הנתנה במרץ. עם הראש. בתנועות נלהבות. היא הלכה עד הסוף ואמרה בצורת הגשה של טלנובלות, כן, טבע, קח

אבינ, ספציפית יותר על ידי נשים. עיסוק בלתי מתנצל, בלתי מוסרי, שמתאר את השימוש בסמים כחלק מהותי מאוד מחוויית החיים העכשווית. זה התחיל בספרה של ליליאן אלקייס, "אבל הלילה עוד צעיר", המשך בספרה של מאשה צור גלזמן, "להשביע את הדרקון", ועכשיו מפ" ציע שוב בספרה של ורביץ. אלקייס, צור גלזמן וורביץ הן בנות אותו דור, חיות פחות או יותר באותה סביבה חברתית, מאתרות חוויית חיים שהסמים מהווים בה דלת לאפשרויות קיום נוספות, לפחות בתודעה. אלקייס וגלזמן עוברות דרך האפשרות הזאת, אבל בסופו של דבר נוחות חזרה במציאות המוכרת, המושגת באמצעות התפיסה המוכרת לנו, זו שניתנה לנו

מדיטציה או שיטות נטולות חומרים אחרות, כולן מבוססות על דברים שקרו לוורביץ עצמה, וגם קווי המתאר של הדמויות בעצם מבוססים עליה – אחת שוקנית, אחת סטודנטית לפילוסופיה, אחת עורכת ספרותית ומתרגמת שנוסעת לאשראם בהודו. "הן כולן מתחילות כבחורה הקונבנציונלית האתאיסטית בת ומגנו שאינה בענייני רוחניות, שפתאום נורקת למשהו, ולאט לאט משתחררת ממה שהיתה תפיסת העולם שלה."

לעשות סקס עם העץ

עושה רושם שישנם ניצנים של פריחה מסוימת בכל הקשור לעיסוק בסמים בספרות הנכתבת כרגע בישראל, ספציפית יותר בתל

איתי. אני רוצה. הענף הפורח מעליה פרץ את גבולות רשת הנימים העוירה והוורת, צימח אצבע מחדדת שקרבה וגדלה לקראתך, וחדר אל תוך טבור גופה. נורה שככה על מורן בלב היער, הכסימה מעליה את השמיכות שכיטו אותה והרגישה שהיא מתפוצצת מתשוקה. אזור החל- ציים שלה התמסר והתפשט כל כך, לכל מקום, עד שהיה בכלל לא היתה צריכה לפשק כדי לחזקה. זה קרה בן רגע, מהבטח את כל הגוף... נורה הרגישה שהיא יולדת אנרגיה. לידת טבור מהטבור, שהרגישה כמו אורגזמה אדירה וממושכת מאוד" (עמוד 19).

ועכשיו תסביר לי מה זה אומר בעצם. "התיאוריה שלי לגבי זה היא כזאת: כל חלקיק וחלקיק בגוף שלנו משרד משהו לתודעה שלנו. כמו שאנחנו יודעים היום שלא רק המוח משרד לתודעה, אלא גם החיידקים בקיבה משרדים לתודעה. כל הגוף מייצר ויכרונות. יכול להיות שיהיה לי זיכרון מסכתא שלי כרגל שמאל. במצב פסיכדלי כנים במוח כל האזורים שאחראים על החושים הרגילים, ואת זה רואים כבדיקת fMRI (הדמיה תפקודית של המוח – ש"ל). במצב כזה, יש אזורים אחרים כמו שתפאום נדלקים. מה הם האזורים האלה? חוקרים עדיין לא בדיוק יודעים, אבל יכול להיות אולי שהמקומות האלה הם החלקים שיש להם יכולת לקלוט ולפרש את השדר של החלקיקים שמהם האורגניזם שלנו בנוי." זה בעצם מאפשר הקשבה לחלקים בגוף שהם סר שהגיע מהם הלך קודם לאיבוד?

"בטקס אייוואסקה בברלין את יכולה לפגוש פסיכולוגים, פסיכיאטרים, כימאים. אם זה הגיע אליי, בורגנית בשנות ה-40 לחייה, מתל אביב, זה אומר שזה ממש מתפשט"

"זה שדר שכל הזמן משודר, אבל הוא לא נקלט, כי יש המון מסרים יותר חזקים שמשלטים עלינו. יש לחוויה הפסיכדלית ציליל שהרבה אנשים מתארים – המהום נמוך כזה. היוגים אומרים ש'היאום' הוא התדר של הקוסמוס. בחוויה הפסיכדלית את לא שומעת 'אום'; אלא 'המממממ' והר- כה אנשים אומרים שזהם נכנסים לקטע רב בתוך הטריפ, וזוכרים לעשות המממ, זה מוציא מהמקום הרע."

ורבין מספרת שבזמן הטריפ נדרשה לעתים לבחור בין אופציות שונות. לא תמיד היא בחרה נכון, לדעתה. "ההנחית אומרות, אם יש מדרגות תרדו נהן, אם יש ללת, תפתחו אותה. תמיד כדאי לעבור דרך דלתות או חלונות. זו הדרך של התודעה להציג לנו דברים. בחוויה הפסיכדלית יש רגעים שאפשר לשלוט בהם ואפשר לנכנע בחירות, ויש רגעים שאת לא קיימת, או אין מי שישלוט. כטריפ השני היה רגע שיכולתי לבחור אם למות או לא למות. פחדתי לא בחרתי לא למות. כדבעך השתגעתי, האם זה היתה הבחירה הנכונה או לא. האם הפסדתי משהו כטריפ, או שהצלתי את עצמי, כי באמת יכולתי למות כאותו רגע? איך אפ- ממנת ידעתי של אייוואסקה או של פטריות. אפשר להשתגע מאיוואסקה, אבל אי אפשר למות."

ד"ר עידו הרטוגוון, היסטוריון וסוציולוג של חומרים משני תודעה מאוניברסיטת בר אילן,

אומר שלא ידוע על מקרים רבים של אנשים שנו- קפו לטיפול רפואי או נפשי בעקבות שימוש באיוואסקה. "החוויה הפסיכדלית מעוצבת על ידי ההקשר והסביבה שכתובה היא מרתחשת. אנשים ששותים אייוואסקה עושים את זה בצורה יותר מאורגנת, עם קבוצה. יש מסגרת לרבר הוה, וכך לל זה, לפני הכל, עוד לפני השאלה של החומה, אייוואסקה לעומת פטריות או א.א.א.די, או הדבר הראשון שקובע שיעורי הפגיעה הם נמוכים וזו צורת הצריכה. זו מסגרת מכילה ואנשים לא לכה. גם אם הם עוברים חוויה קשה, הם יוצאים מחוץ קים ועם תוכנות. אחת הנקודות המעניינות היא השאלה החוקרת. כל עוד זה לא חוקי ומתרחש בשוליים, יש תמיד יותר פוטנציאל לשרלטנים שעושים טקסים בצורה בלתי מפקחת ואו יש יותר סכנה שיתרחשו פגיעות. אבל למרבה המזל, רוב האנשים שמעביירים את הטקסים האלה הם אנשים אחראיים. המעמד הלא חוקי, התחום האפור, הוא שמגביר את הסיכון."

ורבין אומרת שהיום היא כבר מסוגלת כמה לך טריפ להסכים לעווב את הגוף, להסכים למות, אף על פי שהפחד עדיין שם. "המכשול האחרון שהיה לי וגם אותו כבר צלחתי, היה הפחד להשתגע. חשבתי, מה אם לא אצליח ל- זור לעצמי ולתפקוד נורמטיבי בעולם שבו אני חנו חיים? אבל הצלחתי. עובדה." כשקוראים את החוויות בספר אפשר להבין את החששות, בפרק של סופי, למשל, כותבת ור- בין: "פתאום נעלם לי כל הרבע הימני התחתון של

וטכניקות נשימה שונות, כמו נשימה הולוטורפית. "המטרה היא לבלט את ההשפעה של התחושות הפיזיות, כמו במדיטציות מאוד עמוקות. ביוגה וכי פראנאימה היו לי חוויות מאוד חזקות של שינוי תפיסה משמעותיים וגם של התעלות."

הטיפול הפסיכיאטרי בעזרת סמי היה הפך נפוץ למדי בשנים האחרונות, וגם המחקר המדעי עוסק בזה לא מעט. "הרבה מאוד כספים מורמים למחקר הזה, ומצליחים להשיג תוצאות הרבה יותר טובות עם אייוואסקה וקטמין מאשר עם סמים פסיכיאטריים רגילים, כמו ציפרלקס, כשי- פור מצב של פוסט-טראומים והלומי קרב ובני- שים שסובלים מתופעות של הרה"ל, טוענת ור- בין. יש שינוי ביחס לדברים האלה. גראס הופך להיות חוקי, פטריות הויה אושרו בכמה מדינות כטיפול בדיכאון וחרדה, כי מחקרים הראו שזה עובד יותר טוב מתרופות פסיכיאטריות. יש שוק מית בעולם שמטפלים בעזרת קטמין, יש טיפולי ווגות כ-MDMA, יש טיפול באקסטזי."

כל אחד יכול להיות נביא

בישראל מתקיימים לא מעט טקסי אייוואסקה. על פי הערכות, מדובר על עשרות אלפי אנשים שהתנסו או מתנסים במסעות פסיכדליים. כבר לא מדובר רק באנשים שמנהלים אורח חיים אלטרנטיבי טיבי בשולי הורם המרכזי, אלא בכאלה שמגיעים מכל שכבות האוכלוסייה, מכל המגורים, מתחומי עיסוק מגוונים. ורבין עצמה חברה בארבע קבוצות פייסיות ייעודיות לג'אז, אבל בטוחה שיש יותר הקבוצה הישראלית הגדולה ביותר שהיא חברה בה מונה 8,000 חברים.

כח"ל, מספרת ורבין, זה אפילו יותר בולט. "בטקס אייוואסקה בברלין את יכולה לפגוש פסי- כולוגים, פסיכיאטרים, כימאים. אם זה הגיע אלי, בורגנית בשנות ה-40 לחייה, מתל אביב, זה אומר שזה ממש מתפשט, זה לא לכמה אליטיסטים אוונ- גרדים שנוסעים לקהילות בפרו. זה נמצא בכל עיר באירופה. מדובר בקהילות ענק של עשרות אלפי אנשים, ואי אפשר להגיד עליהם שהם הויים. אלה גם אנשים ספקנים, רצינונים, משוליים."

התרחבות המעגל שמתנסה במסעות פסיכד- ליים הביא את רבין לתחושה כי יש צורך בכתיבה על הנושא, שחסייע לפסיכונאוטים, ובעיקר לפ- סיכונאוטיות, לעבד את החוויה. "כתבתי את הס- פר הזה מתוך מחשבה על נשים כמוני, או צעירות יותר, שמתחילות להתנסות בפסיכדליה או מתח- לות את המסע שלהן כרחבי התודעה, בכל אחת מעשרות הדרכים שקיימות, וחסר להן תיעוד של משהו שעשתה את זה. הספרים הקיימים – ספרי הדרכה או ספרים של פסיכונאוטים כמו דניאל פינצ'בק ומייקל פולן או 'עולם חדש מופלא' של אלדוס הקסלי – הם כולם של גברים. התחושה היא שהם יוצרים מיתולוגיות חדשות. הפסיכדליה הולכת להיות יותר בחניית, גם במחקר האקדמי וגם כשריה ובפילוסופיה, וככל צורות המחשבה והביטוי. זה הגל החודש של הרחבת התודעה. ועי- דיין חסרות נשים שיקחו בזה חלק."

מכיוון שורבין רואה באופציה הפסיכדלית משהו שעומד לשנות את פני האנושות, היא רוצה להיות שם כדי לרעות את הלככה התועות ולהיות שותפה בעיצוב המיתולוגיה החדשה של- דעתה עומדת להתגבש. "ככל שיותר אנשים יחוו חוויות משמעותיות כאלה, צריך יהיה לתת לזה מענה. הרעיון שהתפיסה שלנו את המציאות היא

טקס אייוואסקה בפרו. "כל השבת עושה את זה, מילדים בני ארבע ועד זקנים בני מאה" © גילי / Manuel Medir / Getty Images

במצב תודעה רגיל אני לא רואה את זה? מה זה נותן לי שאני לא יכולה לראות כלילה?" רובין היתה שמחה אילו הספר שלה היה נקרא כהצעה לעצם האפשרות של תהליך רוחני, אבל עבור אנשים שהמילה הזאת בדרך כלל מרטיעה אותם. "אני רוצה לשאול שאלות מיסטיות ורוחניות, אבל מתוך הפוזיציה שאפשר לכנות אותה הסטריאוטיפ של קוראי הארץ, שזה מה שאני – תלמידי, עירונית, משכילה, חילונית, שמאלנית ורדיקלית במידה, עם אורח חיים מאוד פרוגרסיבי, ואז מה זה אומר? האם עלי לעבור לפרדס חנה כדי שאוכל לשאול את השאלות האלה?"

כל העיסוק הזה בפסיכדליה לא מרחיק אותנו מההתמודדות עם המציאות. שהיא, איך לומר, טעונה שיפור?

"להפך. אני חושבת שזה שפלי הכרחי לפני הגאות הבאה. נסיגה הכרחית לפני ההתקפה, או לקראת יציאה מהקופסה או מאורח המחשבה הזה. אני לוקחת את הסיכון של להישמע אופטימית יתר על המידה, אבל השיטות הישנות לא עובדות. או כנראה צריך לחשוב על כל התמונה בצורה אחרת, לחפש שינויים בצורה אחרת. צריך לעשות שינוי מהותי של התודעה. לא מפתיע שהלונדון אמפריאל קולג' מממן לר"ר ליאור רומן מחקר על טיפולי אייוואסקה לפלסטינים וישראלים כאמצעי לפתרון הסכסוך". אני לא אדם פוליטי במיוחד, או זה לא הכיוון שהראש שלי הולך אליו. אבל אם הייתי אדם שמתעסק בחומרים האלה, או הייתי כותבת אוטופיה חדשה למזרח התיכון. אני התעסקתי עם שאלות פילוסופיות, או עניין אותי יותר מה יש, עצם הקיום, ממה אנחנו מורכבים. בקהילות הפסיכדלייות יש המון אקטיביזטים. אלה אנשים שרוצים למצוא דרכים חדשות לעצב את המציאות בעזרת כוחות על".

חלק מהם, אבל חלקים אחרים מופרכים לחלוטין בעיניי, וזה מעורר אצלי הרבה התנגדויות. כדי שיתאפשר לה לעבד את החוויה שלה בדרך, ככה, בלי הפרשנות של אנשים אחרים, רובין ערבת כשנים האחרונות עם מטפלת פרטנית. "הכי אפקטיבי בשבילי זה לקחת פטריות ולהיות בחדר חשוך בלי שום מוזיקה, שום גירוי. המטפלת נמצאת בחדר אחר, משגיחה עלי ונכנסת רק לראות שהכל בסדר, אבל לא נשארת בחדר, כי אחת התודעות מתעריבות".

מה זאת אומרת?

"אם שני אנשים נכנסים לעומק התודעה, התודעות יכולות להתערבב. כמו שהקול הוא גליל, ואת שומעת את הקול שלי, ואני שומעת את הגליל שלי. כך גם גליל התודעה, הם עוברים את התודעה שלי והם יכולים להגיע אלייך, והגליל שלי יכולים להגיע אליי. התודעה היא כל הזמן גם חומר. הכל עשוי מגלים, גם האטומים של הגוף שלי. האור עשוי מגלים, אני עשויה מחלקיקים שהם גם גלים".

זה כמו לקרוא מחשבות?

"יש אנשים שחווים גם את זה. כשאת במצב תודעה מורחב, כל מיני דברים יכולים לקרות. לי למשל התפתחה ראיית לילה. הייתי ביער חשוך ולא ראיתי כלום, ואז פתאום ראיתי כמו בחדר מואר ברור שמהו כמות איפשר לי לעבד יותר אינפורמציה שהעיניים קלטו בכל מקרה. כאילו נדלק לי פרויקטור ואז את אומרת לעצמך, למה

תוצר של אשליה חושית הוא לא חדש. אפלטון דיבר על זה במשלה המערה. כל כך הרבה סרטים בעשורים האחרונים דוחפים לנו את הרעיון המדעי, שהכל מטריקס. זה רעיון לחלוטין לא חדש לאנושות, אבל החידוש הוא להגיע אליו ממקום של מדע ושל מחשבה ספקנית ואתיאסטית שלא מאמינה באלוהים. את עדיין שואלת מה יש באמת, ואם כל מה שיש זו התודעה, ואיך נבראו הדברים. השאלה אם נמשך להשתמש במיתולוגיות הישנות, בתנ"ך, או בספר סיפורים אחרים על הבריאה, כמו למשל, שאנחנו אלגוריתמים וברמה היסודית של הדברים נמצא קוד זה כבר עולם מושגים חדש".

הנבואה, היא טענה, פתוחה בעצם לכל אחד שעובר את החוויות האלה. "לאורך כל שנות האנושות יש כוח שמתגלה או מורגש כמשהו שמחולל תודעה וגשמיות. פעם זה היה משהו שרק שאמאן מרכזי היה חווה, אבל בימינו יש מהפכה, והמון אנשים חווים את זה. כיום בעצם זה דבר שפתוח כמעט לכל אחד, להרגיש את הקיום". מה שחסר לוורדין בעולם הפסיכדלי הנוכחי הוא אפשרות לפרשנות חדשה ומקורית של החוויה, שתהיה קרובה לעולמות שמעניינים אותה. "במעגלים השבטיים תמיד מצאתי את עצמי בסופו של דבר צינית. כי הדרך הכי נגישה לאנשים להתייחס למה שהם עברו זה או ללכת לדת היהודית, או להסכרים ניו אייג'ים. ההסברים מלאי חורים ונשמעים כמו קלישאות. אני יכולה להסכים עם

"המכשול האחרון שהיה לי וגם אותו כבר צלחתי היה הפחד להשתגע. חשבתי, מה אם לא אצליח לחזור לתפקוד נורמטיבי בעולם שבו אנחנו חיים? אבל הצלחתי. עובדה"

"בטריפ השני היה רגע שיכולתי לבחור אם למות או לא. פחדתי, אז בחרתי לא למות"

בפעם הראשונה שרנה ורבין שתתה איוואסקה, היא נותרה מבוהלת. אלא שהסקרנות הובילה אותה הלאה, וכעת היא מפרסמת ספר שמוקדש למסע הפסיכדלי שעברה. ורבין משוכנעת: זה השלב הבא של האנושות

שני ליטמן צילום: דניאל צ'צ'יק

הפעם הראשונה שרנה ורבין שתתה איוואסקה היתה לפני 13 שנה. היא מבינה דילה בין חוויות הסמים שהיו לה קודם לכן – פטריות היהיה או אקסטזי, בעיקר נכסיות חברתיות או במסיכות – לבין הכניסה למה שכ" עיניה נתפס כתהליך טיפולי. ורבין מספרת שלא בדיוק ידעה לקראת מה היא תולכת. היא הכירה את ספרו של העיתונאי האמריקאי דניאל פינצ'ביק, "לפתוח את הראש – מסע פסיכדלי בנכבי התודעה", שכתב על חוויותיו מטקסי איוואסקה וחומרים משני תודעה אחרים, וגם חקר את ההיסטוריה של הנושא. "זכרתי שהוא כתב שטקסי האיוואסקה קידמו אותו להבנת העולם בצורה המשמעותית ביותר, אבל הייתי סקפטית. לא באמת האמנתי. לא באתי עם כוונה, אבל כל האנשים האחרים שהשתתפו בטקס היו מאוד מכוונים".

טקסי האיוואסקה נמשכים בדרך כלל לילה שלם, ומלווים בשירה ונגינה. את הסם עצמו צור" כים באמצעות שתיית תה בכמה סבכים. הטעם מגעיל במיוחד, ורוב האנשים מקיאים. "החברה שבאתי איתה הלכה בכלל לישון, זה לא השפיע עליה. על כל אחד זה משפיע אחרת. אני הרגשתי שהתפיסה הרגילה של הגשמיות פתאום מתפרקת לי. ראיתי אולם קבלה בצבע אדום מטאל, ועל כל הצמחים מסביב ראיתי פרצופים מלגלגים. הכל נהיה מאוד חי, המקום, האוויר, הטמפרטורה. יכר לתי ממש לחוש את התגובה של כל דבר מסביב, את השדר של כל דבר. כשלא מצפים לתחושה

הוא, זה יכול להיות מאוד מועז ומעורר ספק. את מיד חושבת שזה תענוע. באותה מידה יכולת לראות פילים ורודים מרתפים באוויר אני חושבת שהרבה אנשים נשארים בשלב הזה, ולא ממשיכים הלאה. פוטרים את זה כתענוע, כטריפ, כמשהו הוייטי, וממשיכים הלאה בחיים הרגילים". ורבין נותרה די מבוהלת אחרי חוויית האיוואסקה הראשונה, וחשבה שלא תתנסה בזה שוב. היא המשיכה בחיים הרגילים, עבדה כעורכת בהוצאת ידיעות ספרים, השתתפה בתוכניות טל-וויזיה, למדה פילוסופיה באוניברסיטה והתעמקה בהגותו של שפינוזה. "הכל היה מתוך עמדה מאוד רציונלית, תומרנית, גשמית", היא אומרת. "הייתי מאוד שקועה במציאות היומיומית".

אבל הסקרנות הובילה אותה, חמש שנים אחרי הפעם הראשונה, לטקס איוואסקה נוסף, ואו היא כבר באה מוכנה. כעת היא טוענת בלהט, זו לא רק רוח הזמן, אלא גם הרוח שתשרה בעשור הקרוב. היכוננו היכוננו, המהפכה התודעתית בפתח. על המסעות הפסיכדליים שעברה מבוסס ספרה החדש של ורבין. כותרת הספר "איך כדאי לחיות – סיפור מסע הרפתקני במרחבי התודעה", מתכתבת עם הספר הראשון שלה, "כמה טוב לחיות", שיצא לפני עשר שנים. היא מרמזת על הפרויקט שמעסיק את הכותבת – תהיות פילוסופיות על מהות הקיום. ואכן, ורבין מבקשת להתייחס בכובד ראש לחוויות הסמים שלה וללמוד מהן משהו. "תמיד אומרים בהקשר של חומרים פסיכדליים, שיש משמעות לכוונה שאיתה יוצאים לדרך. אם ההתכוונות היא

פשוט ליהנות ולרקוד ולראות צורות, או זה מה שקורה. אבל אם ההתכוונות היא טיפולית, אם רוצים להיכנס לתוך התודעה ולבדוק אותה, או קורה משהו אחר. לפעמים זה יכול גם להפתיע". הספר החדש מורכב מארבעה סיפורים על ארבע דמויות – נורה, נינה, אלה וסופי. בין הסיפורים האלה שזורים מה שורביין מכנה "דוחות", בגוף ראשון, תחת הכותרות "קיום", "אהבה", "אמת", "אמונה" ו"חירות", והם מכילים אנקדוטות פרטיות ומחשבות על פילוסופיה. גם הסיפורים שמסופרים לכאורה דרך עיניהן של דמויות אחרות, מודה ורבין, הם בעצם "אווטריים", כלומר התגלמויות שלה עצמה. הדמויות עוברות חוויות תודעה כאלה ואחרות – חלקן בהשפעת סמים, חלקן בהשפעת

מדיטציה או שיטות נטולות חומרים אחרות, כולן מבוססות על דברים שקרו לוורבין עצמה, וגם קווי המתאר של הדמויות בעצם מכוססים עליה – אחת שחקנית, אחת סטודנטית לפילוסופיה, אחת עורכת ספרותית ומתרגמת שנוסעת לאשראם בהודו. "הן כולן מתחילות כבחורה הקונבנציונלית האתאיסטית בת זמננו שאינה בענייני רוחניות, שפתאום נזרקת למשהו, ולאט-לאט משתחררת ממה שהיתה תפיסת העולם שלה".

לעשות סקס עם העץ

עושה רושם שישנם ניצנים של פריחה מסוימת בכל הקשור לעיסוק בסמים בספרות הנכתבת כרגע בישראל, ספציפית יותר בתל

אביב, ספציפית יותר על ידי נשים. עיסוק בלתי מתנצל, בלתי מוסרני, שמתאר את השימוש בסמים כחלק מהותי מאוד מחוויית החיים העכש-ווית. זה התחיל בספרה של ליאת אלקיים, "אבל הלילה עוד צעיר", המשיך בספרה של מאשה צור גלזמן, "להשביע את הדרקון", ועכשיו מפ-ציע שוב בספרה של ורבין. אלקיים, צור גלזמן וורבין הן בנות אותו דור, חיות פחות או יותר באותה סביבה חברתית, מתארות חוויית חיים שהסמים מהווים בה דלת לאפשרויות קיום נוספות, לפחות בתודעה. אלקיים וגלזמן עוכרות דרך האפשרות הזאת, אבל בסופו של דבר נוחות חזרה במציאות המוכרת, המושגת באמצעות התפיסה המוכרת לנו, זו שניתנה לנו

במוחנו ללא שימוש בעורים. הכוונה של ורבין היא לקחת את כל העסק הזה כמה צעדים קדימה – היא מבקשת לחקור בעיון ובדקדוק את המסע עצמו, ומשוכנעת שטמונה בו אפשרות לחיים אחרים, פתורים וטובים יותר.

את חוויית הפעם השנייה שבה נטלה איוואסקה מתארת ורבין בספר דרך עיניה של נורה. "העץ שהיתמר מעליה הושיט לעברה ענף עמוס פריחה. נורה הביטה בהשתאות מסוחררת כטבע המרהיב סביבה, והבינה שאמנם זה נשמע מגוחך אבל זה מה שהוא מציע: להפרות אותה בזרעו. היא הסכימה. היא ממש הנהנה במרץ. עם הראש. בתנועות נלהבות. היא הלכה עד הסוף ואמרה בצורת הגשה של טלנוכלות, כן, טבע, קח

איתי. אני רוצה. הענף הפורח מעליה פרץ את גבולות רשת הנימים העירייה והוזהרת, צימח אצבע מחדדת שקרבה וגדלה לקראתך, וחדר אל תוך טבור גופה. נורה שככה על מורן בלב היער, הכיסה מעליה את השמיכות של כיסו אותה והרגישה שהיא מתפוצצת מתשוקה. אזור החל" ציים שלה התחמם והתפשט כל כך, לכל מקום, עד שהיה בכלל לא היתה צריכה לפשק כדי לחזקה. זה קרה בן רגע, מה שבחטן לא כל הגוף... נורה הרגישה שהיא יולדת אנרגיה. לידת טבור מהטבור, שהרגישה כמו אורגזמה אדירה וממושכת מאוד" (עמוד 19).

ועכשיו תסביר לי מה זה אומר בעצם.

"התיאוריה שלי לגבי זה היא כזאת: כל חלקיק וחלקיק בגוף שלנו משרד משהו לתודעה שלנו. כמו שאנחנו יודעים היום שלא רק המוח משרד לתודעה, אלא גם החיידקים בקיבה משרדים לתודעה. כל הגוף מייצר ויברנות. יכול להיות שיהיה לי זיכרון מסכתא שלי כרגל שמאל. במצב פסיכדלי כנים במוח כל האזורים שאחראים על החושים הרגילים, ואת זה רואים כבדיקת fMRI (הדמיה תפקודית של המוח – ש"ל). במצב כזה, יש אזורים אחרים כמו שתפאום נדלקים. מה הם האזורים האלה? חוקרים עדיין לא בדיוק יודעים, אבל יכול להיות אולי שהמקומות האלה הם החלקים שיש להם יכולת לקלוט ולפרש את השדר של החלקיקים שמהם האורגניזם שלנו בנוי." זה בעצם מאפשר הקשבה לחלקים בגוף שהם סר שהגיע מהם הלך קודם לאיבוד?

"בטקס אייוואסקה בברלין את יכולה לפגוש פסיכולוגים, פסיכיאטרים, כימאים. אם זה הגיע אליי, בורגנית בשנות ה-40 לחייה, מתל אביב, זה אומר שזה ממש מתפשט"

"זה שדר שכל הזמן משודר, אבל הוא לא נקלט, כי יש המון מסכים יותר חזקים שמשולטים עליו. יש לחוויה הפסיכדלית צליל שהרבה אנשים מתארים – המהום נמוך כזה. היוגים אומרים ש'היאום' הוא התדר של הקוסמוס. בחוויה הפסיכדלית את לא שומעת 'אום'; אלא 'המממממ' והר" כה אנשים אומרים שזה נכנסים לקטע רב בתוך הטריפ, וזוכרים לעשות המממ, זה מוציא מהמקום הרע."

ורבין מספרת שבזמן הטריפ נדרשה לעתים לבחור בין אופציות שונות. לא תמיד היא בחרה נכון, לדעתה. "ההנחית אומרות, אם יש מדרגות תרדו נהן, אם יש ללת, תפתחו אותה. תמיד כדאי לעבור דרך דלתות או חלונות. זו הדרך של התודעה להציג לנו דברים. בחוויה הפסיכדלית יש רגעים שאפשר לשלוט בהם ואפשר לנכנע בחירות, ויש רגעים שאת לא קיימת, או אין מי שישלוט. כטריפ השני היה רגע שיכולתי לבחור אם למות או לא למות. פחדתי לא בחרתי לא למות. כדבעד השתגעתי, האם זה היתה הבחירה הנכונה או לא. האם הפסדתי משהו כטריפ, או שהצלתי את עצמי, כי באמת יכולתי למות כאותו רגע? איך אפ" ממנת ית של אייוואסקה או של פטריות. אפשר להשתגע מאיוואסקה, אבל אי אפשר למות."

ד"ר עידו הרוטגוון, היסטוריון וסוציולוג של חומרים משני תודעה מאוניברסיטת בר אילן,

אומר שלא ידוע על מקרים רבים של אנשים שנו"קקו לטיפול רפואי או נפשי בעקבות שימוש באיוואסקה. "החוויה הפסיכדלית מעוצבת על ידי ההקשר והסביבה שכתובה היא מרתחשת. אנשים ששותים אייוואסקה עושים את זה בצורה יותר מאורגנת, עם קבוצה. יש מסגרת לרבר הזה, ובג"לל זה, לפני הכל, עוד לפני השאלה של החומה, אייוואסקה לעומת פטריות או א.א.א.א.ז, או הדבר הראשון שקובע שיעורי הפגיעה הם נמוכים וזו צורת הצריכה. זו מסגרת מכילה ואנשים לא לכה. גם אם הם עוברים חוויה קשה, הם יוצאים מחוץ קים ועם תוכנות. את הנקודות המעניינות היא השאלה החוקרת. כל עוד זה לא חוקי ומתרחש בשוליים, יש תמיד יותר פוטנציאל לשרלטנים שעושים טקסים בצורה בלתי מפקחת ואו יש יותר סכנה שיתרחשו פגיעות. אבל למרבה המזל, רוב האנשים שמעביירים את הטקסים האלה הם אנשים אחראים. המעמד הלא חוקי, התחום האפור, הוא שמגביר את הסיכון."

ורבין אומרת שהיום היא כבר מסוגלת כמה לך טריפ להסכים לעובד את הגוף, להסכים למות, אף על פי שהפחד עדיין שם. "המכשול האחרון שהיה לי וגם אותו כבר צלחתי, היה הפחד להשתגע. חשבתי, מה אם לא אצליח לחר"זור לעצמי ולתפקוד נורמטיבי בעולם שבו אני חנו חיים? אבל הצלחתי. עובדה". כשקוראים את החוויות בספר אפשר להבין את החששות, בפרק של סופי, למשל, כותבת ור"בין: "פתאום נעלם לי כל הרבע הימני התחתון של

וטכניקות נשימה שונות, כמו נשימה הולוטורפית. "המטרה היא לבלט את ההשפעה של התחושות הפיזיות, כמו במדיטציות מאוד עמוקות. ביוגה וכ"פראנאימה היו לי חוויות מאוד חזקות של שינוי תפיסה משמעותיים וגם של התעלות."

הטיפול הפסיכיאטרי בעזרת סמי היה הפך נפוץ למדי בשנים האחרונות, וגם המחקר המדעי עוסק בזה לא מעט. "הרבה מאוד כספים מורמים למחקר הזה, ומצליחים להשיג תוצאות הרבה יותר טובות עם אייוואסקה וקטמין מאשר עם סמים פסיכיאטריים רגילים, כמו ציפרלקס, כשי"פור מצב של פוסט-טראומים והלומי קרב ואני שים שסובלים מתופעות של הרדה", טוענת ורבין. "יש שינוי ביחס לדברים האלה. גראס הופך להיות חוקי, פטריות הויה אושרו בכמה מדינות כטיפול בדיכאון וחרדה, כי מחקרים הראו שזה עובד יותר טוב מתרופות פסיכיאטריות. לא שום מות בעולם שמטפלים בעזרת קטמין, יש טיפולי ווגות כ-MDMA, יש טיפול באקסטזי."

כל אחד יכול להיות נביא

בישראל מתקיימים לא מעט טקסי אייוואסקה. על פי הערכות, מדובר על עשרות אלפי אנשים שהתנסו או מתנסים במסעות פסיכדליים. כבר לא מדובר רק באנשים שמנהלים אורח חיים אלטרנ"טיבי בשולי הורם המרכזי, אלא בכאלה שמגיעים מכל שכבות האוכלוסייה, מכל המגורים, מתחומי עיסוק מגוונים. ורבין עצמה חברה בארבע קבוצות פייסבייק ייעודיות לג'אז, אבל בטוחה שיש יותר הקבוצה הישראלית הגדולה ביותר שהיא חברה בה מונה 8,000 חברים.

כח"ל, מספרת ורבין, זה אפילו יותר בולט. "בטקס אייוואסקה בברלין את יכולה לפגוש פסי"כולוגים, פסיכיאטרים, כימאים. אם זה הגיע אלי, בורגנית בשנות ה-40 לחייה, מתל אביב, זה אומר שזה ממש מתפשט, זה לא לכמה אליטיסטים אוונ"גדיים שנוסעים לקהילות בפרו. זה נמצא בכל עיר באירופה. מדובר בקהילות ענק של עשרות אלפי אנשים, ואי אפשר להגיד עליהם שהם הויים. אלה גם אנשים ספקנים, רצינונליים, ששיללים."

התרחבות המעגל שמתנסה במסעות פסיכד"ליים הביא את ורבין לתחושה כי יש צורך בכתיבה על הנושא, שחסייע לפסיכונאוטים, ובעיקר לפ"סיכונאוטיות, לעבד את החוויה. "כתבתי את הס"פר הזה מתוך מחשבה על נשים כמוני, או צעירות יותר, שמתחילות להתנסות בפסיכדליה או מתח"לות את המסע שלהן כרחבי התודעה, בכל אחת מעשרות הדרכים שקיימות, וחסר להן תיעוד של מיישה שעשתה את זה. הספרים הקיימים – ספרי הדרכה או ספרים של פסיכונאוטים כמו דניאל פינצ'בק ומייקל פולן או 'עולם חדש מופלא' של אלדוס הקסלי – הם כולם של גברים. התחושה היא שחם יוצרים מיתולוגיות חדשות. הפסיכדליה הולכת להיות יותר בחניית, גם במחקר האקדמי וגם כשריה ובפילוסופיה, ובכל צורות המחשבה והביטוי. זה הגל החודש של הרחבת התודעה. וע"דין חסרות נשים שיקחו בזה חלק."

מכיוון שורבין רואה באופציה הפסיכדלית משהו שעומד לשנות את פני האנושות, היא רוצה להיות שם כדי לרעות את הלככה השתוע"להיות שתופה בעיצוב המיתולוגיה החדשה של"דעתה עומדת להתגבש. "ככל שיותר אנשים יחוו חוויות משמעותיות כאלה, צריך יהיה לתת לזה מענה. הרעיון שהתפיסה שלנו את המציאות היא

תוצר של אשליה חושית הוא לא חדש. אפלטון דיבר על זה במשל המערה. כל כך הרבה סרטים בעשורים האחרונים דוחפים לנו את הרעיון המד"כ, שהכל מטריקס. זה רעיון לחלוטין לא חדש לאנושות, אבל ההידוש הוא להגיע אליו ממקום של מדע ושל מחשבה ספקנית ואתיאיסטית שלא מאמינה באלוהים. את עדיין שואלת מה יש באמת, ואם כל מה שיש זו התודעה, ואיך נבראו הדברים. השאלה אם נמשך לה שתמש במיתולוגיות הישנות, בתנ"ך, או שנספר סיפורים אחרים על הבריאה, כמו למשל, שאנחנו אלאגוריתמים וברמה החסודית של הדברים נמצא קוד. זה כבר עולם מושגים חדש".

הנבואה, היא טוענת, פתחה כעצם לכל אחד שעובר את התוויות האלה. "לאורך כל שנות האנושות יש כוח שמתגלה או מורגש כמשהו שמחולל תודעה וגשמיות. פעם זה היה משהו שרק שאמאן מרכזי היה חווה, אבל בימינו יש מהפכה, והמון אנשים חווים את זה. כיום כעצם זה דבר שפתוח כמעט לכל אדם, להרגיש את הקיום". מה שחסר לורברין בעולם הפסיכדלי הנוכחי הוא אפשרות לפרשנות חדשה ומקורית של הת"ויה, שתהיה קרובה לעולמות שמעניינים אותה. "במעגלים השבטיים תמיד מצאתי את עצמי בסופו של דבר צינית. כי הדרך הכי נגישה לאנשים להתייחס למה שהם עברו זה או ללכת לדת היהודית, או להתכבד בנורמליזציה של אפיונים. ההסברים מלאי חורים ונשמעים כמו קלישאות. אני יכולה להסכים עם

חלק מהם, אבל חלקים אחרים מופרכים לחלוטין בעיניי, וזה מעורר אצלי הרבה התנגדויות". כדי שיתאפשר לה לעבד את התוויה שלה בד"ר, רכה, בלי הפרשנות של אנשים אחרים, ורובין ע"ד בת בשנים האחרונות עם מטפלת פרטנית. "הכי אפקטיבי בשבילי זה לקחת פטריות ולהיות בחדר שחוף בלי שום מוזיקה, שום גירוי. המטפלת נמ"צאת בחדר אחר, משגיחה עלי ונכנסת רק לראות שהכל כסדר, אבל לא נשארת בחדר, כי אחרת התודעות מתערבבות".

מה זאת אומרת?
"אם שני אנשים נכנסים לעומק התודעה, התודעות יכולות להתערבב. כמו שהקול הוא גלים, ואת שומעת את הקול שלי, ואני שומעת את הגלים שלך כך גם גלי התודעה, הם עוזבים את התודעה שלי והם יכולים להגיע אלייך, והגלים שלך יכולים להגיע אליי. התודעה היא כל הזמן גם חומה הכל עשוי מגלים, גם האטומים של הגוף שלי. האור עשוי מגלים, אני עשויה מחלקיקים שהם גם גלים".

זה כמו לקרוא מחשבות?
"יש אנשים שחווים גם את זה. כשאת כמצב תודעה מורחב, כל מיני דברים יכולים לקרות. לי למשל התפתחה ראיית לילה. הייתי נייער שחוף ולא ראיתי כלום, ואז פתאום ראיתי כמו בחדר מואר. ברור שמהו כמות איפשר לי לעבד יותר אינפורמציה שהעניינים קלטו בכל מקרה. כאילו נדלק לי פרוזקטור. ואז את אומרת לעצמך, למה

כמצב תודעה רגיל אני לא רואה את זה? מה זה נותן לי שאני לא יכולה לראות בלילה?" ורובין היתה שמחה אילו הספר שלה היה נ"ק רא הכצעה לעצם האפשרות של תהליך רוחני, אבל עבור אנשים שהמילה הזאת כדרך כלל מר"תיעה אותם. "אני רוצה לשאול שאלות מיסטיות ורוחניות, אבל מתוך הפוזיציה שאפשר לכוונת אותה הסטריאוטיפ של קוראי הארץ, שזה ש"שאיני – תלאביבית, עירונית, משכילה, חילונית, שמאלנית ורדיקלית במידה, עם אורח חיים מאוד פרוגרסיבי, ואז מה זה אומר? האם עלי לעבור לפרסד חנה כדי שאוכל לשאול את השאלות האלה?"

כל העיסוק הזה בפסיכדליה לא מרחיק אותנו מההתמודדות עם המציאות. שהיא, איך לומר, טעונת שיפור?

"להפך. אני חושבת שזה שפל הכרחי לפני הגאות הבאה. נסיגה הכרחית לפני ההתקפה, או לקראת יציאה מהקופסה או מאורח המחשבה הזה. אני עוקחת את הסיכון של להישמע אופטימית יתר על המידה, אבל השיטות הישנות לא עובדות או כנראה צריך לחשוב על כל התמונה בצורה אחרת, לחפש שינויים בצורה אחרת. צריך לעשות שינוי מהותי של התודעה. לא מפתיע שהלונדון אמפריאל קולג' מממן לד"ר ליאור רוזמן מחקר על טיפולי איוואסקה לפלסטינים וישראלים כא"מצעי לפתרון הסכסוך". אני לא אדם פוליטי במיוחד, אז זה לא הכיוון שהראש שלי הולך אליו. אבל אם הייתי אדם שמתעסק בחומרים האלה, או הייתי כותבת אוטופיה חדשה למורת התיכון. אני התעסקתי עם שאלות פילוסופיות, אז עניין אותי יותר מה יש, עצם הקיום, ממה אנחנו מורכבים. בקהילות הפסיכדליות יש המון אקטיביסטים. אלה אנשים שרוצים למצוא דרכים חדשות לעצב את המציאות בעזרת כוחות על".

"המכשול האחרון שהיה לי וגם אותו כבר צלחתי היה הפחד להשתגע. חשבת, מה אם לא אצליח לחזור לתפקוד נורמטיבי בעולם שבו אנחנו חיים? אבל הצלחתי. עובדה"